

Ingen uskyld i Colombia

Fredsprisen til Colombia kommer ett år for tidlig.

Innlegg
Henrik Wiig

Fredsprisen tilfalt Colombias president Juan Manuel Santos - vel fortjent for et godt initiativ. Men vi har nå også gitt fra oss en mulighet til å bruke fredsprisen som incentiv for alle tre parter til å komme frem til en omforent avtale som vil holde også i fremtiden.

Henrik Wiig, forsker Internasjonal avdeling, NIBR-HiOA

Hadde fredspriskomiteen bare ventet ett år til, så kunne alle tre - FARC-leder Timochenko Jiménez, Santos og tidligere president Alvaro Uribe - fått prisen. Resultatet kunne altså blitt en reell sjanse for fred og overgang til et moderne samfunn.

Lovløsheten i Colombia startet lenge før FARC ble dannet i 1964. Siden spanjolenes herredømme har en svak sentralmakt medført stridigheter mellom regionale småkonger iført forskjellige ideologier drakter. Fredsavtalen skulle dermed ikke bare avvæpne en geriljagruppe. Den medfølgende politiske entusiasmen skulle gjøre det mulig å innføre en moderne stat med reell konkur-

Fredsprisen tilfalt Colombias president Juan Manuel Santos, et år for tidlig, skriver artikkelforfatteren. Foto: Guillermo Legaria/AFP/NTB Scanpix

ranse i næringslivet, organisert ressursutvinning, offentlige investeringer og en omsorgsfull stat.

En nasjonal pakt om denne oppskriften har gitt høy økonomisk vekst i nabolandet Peru over to tiår som nå har forbigått sin tidligere rike nabo i nord.

Når høyresiden ikke slapp til ved forhandlingsbordet, klarte den tradisjonelle eliten å stoppe fornyselsen av staten med sin suksessrike nei-kampanje og dermed gjøre det mulig å beholde sine privilegier.

I etterpåklokskapens lys fremstår fredsforhandlingen for partiell: Det er FARC alene som må vedgå feiltrinn, og det er opp til regjeringen, og nå også høyresiden, å kreve innrømmelser.

En mer fruktbar, hvis gjen-

nomførbar, prosess ville være at alle parter overgrep ble gransket samtidig. FARC-lederne er villige til å gå i fengsel for sine feiltrinn, gitt at Santos slår følge.

Santos, tidligere forsvarsminister og nå altså president, har som øverste leder ansvar for utenomrettslige drap og likvidasjoner i kampen mot geriljaen. I den groteske «falske positive» skandalen drepte politi og hær flere tusen ordinære ungdommer og kledde dem opp i FARC-uniformer for å avkreve statlige incentiver per drepte geriljasoldat.

Dagens høyrefløy og nei-kampanje er ledet av tidligere president Uribe. Under hans styre herjet de paramilitære styrkene fritt, uten inngripen fra staten. Enhver mistenkt

venstresympatisør ble likvidert, eller valgte selv å flykte, og dermed fjernet man effektivt den nødvendige lokal støtte for geriljaoperasjoner. Slik gjenvant Uribe kontrollen med landet inntil den paramilitære suksess gjorde dem selv overflødige og de demobiliserte i 2003.

Paramilitære ledere ble riktignok fengslet, noen til og med sendt til USA for narkoforbrytelser da de truet med å avsløre samfunnets støtters eksplisitte og implisitte deltakelse. Vanlig næringsdrivende ble utpresset, men mange bidro helhjertet til å finansiere de paramilitære. Hittil er ingen dømt, men fredsavtalen åpnet for å inkludere også disse i de mer effektive overgangsjustisdomstolene.

FARC-lederne er villige til å gå i fengsel for sine feiltrinn, gitt at Santos slår følge. Santos, tidligere forsvarsminister og nå altså president, har som øverste leder ansvar for utenomrettslige drap og likvidasjoner i kampen mot geriljaen

Redselen for selv å bli anklaget forklarer trolig delvis at eliten endte opp med å støtte nei-siden.

Så i en tenkt hypotetisk prosess kunne både FARC, regjeringen og Uribe-siden blitt stilt til ansvar for sine synder - samtidig. Da ville nok kravet om fengsel blitt svakere, og viljen til å finne en felles vei for fremtiden større.

La oss likevel håpe at fredsprisen holder forhandlingene varme og gir et godt utfall.

Henrik Wiig, forsker Internasjonal avdeling, NIBR-HiOA

Se også Side 3

For tidlig å bytte blyant med brett

Skoler bør bytte ut blyanter med nettbrett, anbefaler Senter for IKT i utdanningen i et innlegg i DN 1. oktober. Men kunnskapen om effekten av en slik endring er fortsatt høyst usikker.

Enkelte skoler har introdusert nettbrett i tidlig skrive- og leseopplæring ut fra en pedagogisk tanke om at å «skrive seg til lesning» bidrar til økt motivasjon

og raskere bokstavinnlæring. Men virker det? Og hva mister elevene ved en slik endring på lengre sikt?

Det vet vi fortsatt lite om.

Senter for IKT i utdanningen støtter seg på en ny rapport som viser at skoler som er fornøyd med sin satsing på bruk av nettbrett, også mener å se frukter av denne satsingen. Men det er verdt å merke seg at kriteriet for å bli inkludert i denne undersøkelsen var at skolen allerede var fornøyd med å bruke nettbrett. Skoler som har dårlige

erfaringer med nettbrett ble ikke spurt.

Rapporten fremhever at vilkårene for å lykkes med en slik satsing er aktive skoleeiere, rektorer som tar eierskap til satsingen, kursing av lærere, samarbeid i kollegiet og involvering av foreldre og foresatte. Men stort sett alle gjennomtenkte, pedagogiske satsinger gir gode resultater om dette legges til grunn.

Derfor kan ikke rapporten brukes som et argument for å si at nettbrettene bør erstatte blyantene.

Debatten om læring via nettbrett må i stedet ta utgangspunkt i hele forskningslitteraturen på området. Og den spriker. For eksempel viser en fersk studie utført av hjerneforskere ved NTNU at håndskrevne notater gir bedre læring hos studenter enn bruk av tastatur, mens forskere ved Universitetet i Stavanger vektlegger betydningen av håndskrivningen for innlæring av bokstaver.

Da vi på NIFU for drøyt et år siden oppsummerte eksisterende internasjonal, publisert forskning om tidlig skriveopplæ-

ring, fant vi forskning både i favør av penn-og-papir og i favør av digitale verktøy.

Vi har sett lovende eksempler på bruk av nettbrett i skriveopplæringen, og det kan være at vi i fremtiden konkluderer med at dette er det beste verktøyet for å stimulere barns lese- og skriveferdigheter. Men inntil videre kan det vanskelig hevdes bevist gjennom forskning.

Jørgen Sjaastad, Cathrine Tømte, Robin Ullriksen og Sabine Wollscheid, forskere ved NIFU